Repertoriul jurisprudenței

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a cincea)

1 august 2025 *

„Recurs – Măsuri restrictive adoptate având în vedere situația din Ucraina – Decizia 2014/145/PESC – Articolul 2 alineatul (1) literele (a) și (d) – Includerea numelui recurentului ca urmare a sprijinului acordat acțiunilor sau politicilor Federației Ruse împotriva Ucrainei și a sprijinului material sau financiar acordat factorilor de decizie ruși – Incidența lipsei distanțării și a atitudinii pasive a recurentului”

În cauza C-702/23 P,

având ca obiect un recurs formulat în temeiul articolului 56 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, introdus la 16 noiembrie 2023,

Gennady Nikolayevich Timchenko, cu domiciliul în Geneva (Elveția), reprezentat de S. Bonifassi, T. Bontinck și E. Fedorova, avocats,

recurent,

cealaltă parte din procedură fiind:

Consiliul Uniunii Europene, reprezentat de M.-C. Cadilhac și V. Piessevaux, în calitate de agenți,

pârât în primă instanță,

CURTEA (Camera a cincea),

compusă din doamna M. L. Arastey Sahún (raportoare), președintă de cameră, și domnii D. Gratsias, E. Regan, J. Passer și B. Smulders, judecători,

avocat general: doamna L. Medina,

grefier: domnul A. Calot Escobar,

având în vedere procedura scrisă,

după ascultarea concluziilor avocatei generale în ședința din 10 aprilie 2025,

pronunță prezenta

* Limba de procedură: franceza.

Hotărâre

1 Prin recursul formulat, recurentul solicită anularea Hotărârii Tribunalului Uniunii Europene din 6 septembrie 2023, Timchenko/Consiliul (T-252/22, denumită în continuare „hotărârea atacată”, EU:T:2023:496), prin care acesta a respins acțiunea sa având ca obiect, în primul rând, anularea, pe de o parte, a Deciziei (PESC) 2022/337 a Consiliului din 28 februarie 2022 de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 59, p. 1) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2022/336 al Consiliului din 28 februarie 2022 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 58, p. 1) (denumite în continuare, împreună, „actele inițiale în litigiu”), precum și, pe de altă parte, a Deciziei (PESC) 2022/1530 a Consiliului din 14 septembrie 2022 de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 239, p. 149) și a Regulamentului de punere în aplicare (UE) 2022/1529 al Consiliului din 14 septembrie 2022 privind punerea în aplicare a Regulamentului (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 239, p. 1) (denumite în continuare, împreună, „actele de menținere în litigiu”), în măsura în care actele inițiale și cele de menținere ce fac obiectul litigiului (denumite în continuare, împreună, „actele în litigiu”) îl privesc și, în al doilea rând, repararea prejudiciului moral pe care l-ar fi suferit ca urmare a adoptării actelor în litigiu.

Cadrul juridic și istoricul litigiului

2 Contextul factual și juridic al speței este prezentat la punctele 2-18 din hotărârea atacată. În scopul prezentei proceduri, acesta poate fi rezumat după cum urmează.

Decizia 2014/145

3 În urma invadării Ucrainei de către forțele armate ale Federației Ruse la 24 februarie 2022, Consiliul Uniunii Europene a adoptat, la 25 februarie 2022, Decizia (PESC) 2022/329 de modificare a Deciziei 2014/145/PESC privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 50, p. 1).

4 Articolul 1 alineatul (1) din Decizia 2014/145/PESC a Consiliului din 17 martie 2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2014, L 78, p. 16), astfel cum a fost modificată prin Decizia 2022/329 (denumită în continuare „Decizia 2014/145”), interzice intrarea pe teritoriul statelor membre sau tranzitarea acestuia de către persoanele fizice care îndeplinesc criteriile prevăzute printre altele la literele (a) și (b) ale acestuia, în timp ce articolul 2 alineatul (1) din Decizia 2014/145 prevede înghețarea fondurilor persoanelor fizice care îndeplinesc criteriile prevăzute în special la literele (a) și (d), aceste criterii fiind în esență identice cu cele prevăzute la literele (a) și (b) ale articolului 1 alineatul (1) din Decizia 2014/145.

5 Articolul 2 alineatul (1) din Decizia 2014/145 are următorul cuprins:

„(1) Se îngheață toate fondurile și resursele economice care aparțin, sunt deținute, păstrate sau controlate de către:

(a) persoane fizice care sunt responsabile, sprijină sau asigură punerea în aplicare a acțiunilor sau politicilor care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei sau stabilitatea ori securitatea Ucrainei sau care obstrucționează activitatea organizațiilor internaționale în Ucraina;

[…]

(d) persoane fizice sau juridice, entități sau organisme care sprijină, cu resurse materiale sau financiare, factorii de decizie ruși care sunt responsabili de anexarea Crimeii sau de destabilizarea Ucrainei sau care beneficiază de pe urma acțiunilor acestora;

[…]”

Regulamentul nr. 269/2014

6 La 25 februarie 2022, Consiliul a adoptat Regulamentul (UE) 2022/330 de modificare a Regulamentului (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2022, L 51, p. 1).

7 În acest context, Consiliul a introdus, la articolul 3 alineatul (1) literele (a) și (d) din Regulamentul (UE) nr. 269/2014 privind măsuri restrictive în raport cu acțiunile care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei (JO 2014, L 78, p. 6), astfel cum a fost modificat prin Regulamentul 2022/330 (denumit în continuare „Regulamentul nr. 269/2014”), aceleași criterii cu cele menționate la punctul 5 din prezenta hotărâre pentru a îngheța, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din Regulamentul nr. 269/2014, fondurile și resursele economice aparținând în special persoanelor fizice care îndeplinesc aceste criterii.

Actele în litigiu

Actele inițiale în litigiu

8 La 28 februarie 2022, având în vedere gravitatea situației din Ucraina, Consiliul a adoptat actele inițiale în litigiu. Prin aceste acte, numele recurentului a fost adăugat, cu numărul 694, în lista anexată la Decizia 2014/145 și, cu același număr, în cea care figurează în anexa I la Regulamentul nr. 269/2014, pentru următoarele motive:

„[Domnul] Gennady [Nikolayevich] Timchenko este o veche cunoștință de-ale președintelui Federației Ruse, [domnul] Vladimir Putin, fiind descris de mulți drept unul dintre oamenii săi de încredere.

Beneficiază de pe urma legăturilor sale cu factorii de decizie ruși. Este fondatorul și acționarul Grupului Volga, un grup de investiții care deține un portofoliu de investiții în sectoare-cheie ale economiei Rusiei. Grupul Volga își aduce o contribuție semnificativă la economia rusă și la dezvoltarea acesteia.

[Domnul] Gennady [Nikolayevich] Timchenko este totodată acționar al Bank Rossiya, bancă considerată banca personală a înalților funcționari ai Federației Ruse. De la anexarea ilegală a Crimeei, Bank Rossiya a deschis filiale pe întreg teritoriul Crimeei și al Sevastopolului, consolidând astfel integrarea acestora în Federația Rusă.

În plus, Bank Rossiya are participații importante în [National Media Group], care, la rândul său, controlează televiziunile care sprijină în mod activ politicile guvernului rus de destabilizare a Ucrainei.

Prin urmare, el este responsabil pentru sprijinirea unor acțiuni și politici care subminează integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei.

Este, de asemenea, responsabil de a fi oferit sprijin material și de a fi obținut beneficii de pe urma factorilor de decizie ruși responsabili de anexarea Crimeei și de destabilizarea Ucrainei.”

Actele de menținere în litigiu

9 La 14 septembrie 2022, Consiliul a adoptat actele de menținere în litigiu, care menținеau includerea numelui recurentului pe listele în discuție în temeiul acelorași motive cu cele reproduse la punctul precedent.

Procedura în fața Tribunalului și hotărârea atacată

10 Prin cererea introductivă din 9 mai 2022, completată cu un memoriu în adaptare la 25 noiembrie 2022, recurentul a solicitat Tribunalului anularea actelor în litigiu, în măsura în care acestea înscriu numele său pe lista persoanelor care fac obiectul unor măsuri restrictive, precum și repararea prejudiciului moral pe care pretindea că l-a suferit ca urmare a adoptării acestor acte. În cadrul acțiunii sale în anulare, recurentul contesta printre altele aprecierea Consiliului potrivit căreia criteriul referitor la sprijinul material sau financiar acordat factorilor de decizie ruși, prevăzut la articolul 2 alineatul (1) litera (d) din Decizia 2014/145 [denumit în continuare „criteriul (d)”], și cel referitor la susținerea acțiunilor sau a politicilor care subminează integritatea teritorială a Ucrainei, enunțat la articolul 2 alineatul (1) litera (a) [denumit în continuare „criteriul (a)”], erau îndeplinite în privința sa. El considera că, în cadrul acestei aprecieri, Consiliul a săvârșit erori vădite de apreciere.

11 În ceea ce privește criteriul (d), referitor printre altele la persoanele fizice care acordă sprijin material sau financiar factorilor de decizie ruși responsabili de anexarea Crimeei sau de destabilizarea Ucrainei sau care obțin avantaje de pe urma acestor factori de decizie, Tribunalul a constatat, la punctele 97, 106 și 108 din hotărârea atacată, că din elementele dosarului reieșea, pe de o parte, că recurentul, prieten cu domnul Putin, este al doilea cel mai mare acționar al Bank Rossiya și că face parte dintr-un nucleu stabil de acționari majoritari ai acestei bănci cunoscuți pentru apropierea lor de domnul Putin, astfel încât influența sa foarte mare asupra procesului

decizional în cadrul băncii menționate nu poate fi negată, și, pe de altă parte, că existau indicii precise, concrete și concordante care stabileau că Bank Rossiya este banca personală a înalților funcționari ai Federației Ruse, inclusiv a președintelui acesteia, domnul Putin.

12 Pe de altă parte, Tribunalul a considerat, la punctele 109 și 110 din hotărârea atacată, că, în măsura în care, printre altele, măsurile restrictive nu sunt sancțiuni penale, o persoană fizică poate face obiectul unor măsuri restrictive pentru actele săvârșite de o societate al cărei acționar este atunci când exercită o influență foarte mare sau chiar determinantă asupra acestei societăți, în special atunci când pozițiile pe care acest acționar le adoptă sunt susceptibile să influențeze direcția deciziilor adoptate de societatea menționată. Astfel, Tribunalul a concluzionat în esență, la punctele 111 și 114 din hotărârea atacată, că Consiliul a putut considera fără a săvârși o eroare de apreciere că, prin intermediul Bank Rossiya, care este banca personală a înalților funcționari ai Federației Ruse, recurentul, care, pe de o parte, nu putea să nu cunoască faptul că această bancă acorda sprijin financiar domnului Putin și care, pe de altă parte, a lăsat această stare de fapt să continue, deși avea puterea de a influența deciziile băncii menționate și, așa cum reiese din cuprinsul punctului 112 din hotărârea atacată, ar fi putut să se distanțeze public de politica dusă de bancă sau să cedeze participația pe care o deținea în cadrul acesteia, acordase el însuși un sprijin financiar factorilor de decizie ruși responsabili de anexarea Crimeei și de destabilizarea Ucrainei, în speță domnului Putin.

13 În ceea ce privește criteriul (a), referitor printre altele la persoanele fizice responsabile de acțiuni sau de politici împotriva Ucrainei sau care sprijină ori pun în aplicare astfel de acțiuni sau politici, Tribunalul a amintit mai întâi, la punctul 117 din hotărârea atacată, că acest criteriu presupunea să se stabilească existența unei legături, directe sau indirecte, între activitățile sau acțiunile persoanei sau ale entității vizate și situația din Ucraina aflată la originea adoptării măsurilor restrictive în cauză. Tribunalul a adăugat că criteriul menționat presupunea astfel să se demonstreze că persoana vizată, prin comportamentul său, s-a făcut responsabilă de acțiuni sau de politici care subminează sau amenință integritatea teritorială, suveranitatea și independența Ucrainei. Tribunalul a statuat în continuare, la punctul 118 din această hotărâre, că, având în vedere elementele de probă prezentate, Bank Rossiya a susținut politica de anexare a Crimeei, în sensul criteriului menționat. La punctul 120 din hotărârea menționată, acesta a arătat, în sfârșit, având în vedere în special motivele menționate în cadrul analizei referitoare la criteriul (d), că Consiliul a putut considera în mod valabil că recurentul, prin adoptarea unei atitudini pasive cu privire la sprijinul acordat de Bank Rossiya politicii de anexare a Crimeei, a sprijinit el însuși acțiunile și politicile care subminează suveranitatea și independența Ucrainei.

14 Întrucât Tribunalul a respins celelalte motive formulate de recurent, precum și cererea sa de despăgubire, acesta a respins acțiunea în totalitate.

Procedura în fața Curții și concluziile părților

15 Recurentul solicită Curții:

– anularea hotărârii atacate;

– anularea actelor în litigiu în măsura în care includ și mențin numele său pe listele anexate la aceste acte și

– obligarea Consiliului la plata cheltuielilor de judecată efectuate în fața celor două instanțe.

16 Consiliul solicită Curții:

– respingerea recursului și

– obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată.

Cu privire la recurs

17 Recurentul invocă două motive în susținerea recursului formulat, întemeiate, primul, pe o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o în interpretarea criteriului (d), prin faptul că a considerat că sprijinul material sau financiar vizat de acest criteriu poate fi demonstrat prin lipsa unei opoziții din partea persoanei care face obiectul măsurilor restrictive față de deciziile adoptate de entitatea considerată ca fiind direct responsabilă de un astfel de sprijin, și al doilea, pe o eroare de drept pe care Tribunalul ar fi săvârșit-o, în interpretarea criteriului (a), statuând că sprijinul vizat de acest criteriu poate fi demonstrat prin lipsa distanțării unei astfel de persoane de politica și de deciziile unei asemenea entități.

Cu privire la primul motiv

Argumentația părților

18 Prin intermediul primului motiv, recurentul susține, în primul rând, că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept prin faptul că a interpretat într-un mod extensiv, cu încălcarea jurisprudenței aplicabile, noțiunea de „sprijin material sau financiar”, în sensul criteriului (d). Mai precis, la punctul 111 din hotărârea atacată, Tribunalul ar fi considerat, ca unic element care i-ar fi permis să concluzioneze că recurentul a acordat el însuși sprijin financiar factorilor de decizie ruși, că lipsa distanțării recurentului față de politica de acordare de sprijin material sau financiar de către Bank Rossiya acestor factori de decizie constituia o aprobare cel puțin tacită a acestei politici și, prin urmare, o susținere a acesteia, în sensul criteriului (d).

19 În această privință, Tribunalul ar fi substituit de asemenea, cu încălcarea dreptului la apărare al recurentului, cu propriile motive motivele expuse de Consiliu în actele în litigiu.

20 În plus, aprecierea Tribunalului de la punctul 112 din hotărârea atacată ar fi contrară jurisprudenței Tribunalului potrivit căreia sprijinul material sau financiar trebuie să aibă o anumită importanță cantitativă sau calitativă, astfel încât să permită efectiv continuarea operațiunilor militare ale Federației Ruse în Ucraina, așa cum ar decurge de altfel din obiectivele urmărite de criteriul (d). O asemenea importanță ar lipsi în speță, dat fiind că sprijinul imputat recurentului nu este decât un sprijin indirect care nu se întemeiază pe acte, ci pe lipsa unui comportament pozitiv sau pe lipsa unei distanțări *a posteriori*.

21 În al doilea rând, recurentul consideră că Tribunalul nu s-a asigurat că actele în litigiu se întemeiau pe o bază factuală suficient de solidă, Tribunalul făcând abstracție de faptul că Consiliul nu a prezentat niciun element de probă în sprijinul afirmației potrivit căreia ar dispune, astfel cum ar reieși din cuprinsul punctelor 106 și 110 din hotărârea atacată, de o putere suficientă pentru a fi în măsură, împreună cu ceilalți acționari ai Bank Rossiya, să influențeze deciziile adoptate de aceasta din urmă, Tribunalul raționând astfel prin prezumție. El reproșează, așadar,

Tribunalului că nu a răspuns la argumentul său potrivit căruia nu avea puterea de a influența deciziile acestei bănci și că s-a limitat la a înlătura apărarea sa fără alt motiv decât acela că ar fi trebuit să se distanțeze de politica dusă de banca menționată.

22 În definitiv, interpretarea extensivă, astfel cum este reținută de Tribunal, a criteriului (d) l-ar fi determinat pe acesta să valideze posibilitatea Consiliului de a adopta măsuri restrictive disproporționate împotriva unei persoane fizice care nu prezintă decât o legătură foarte indirectă și îndepărtată cu pretinsele acte de susținere materială sau financiară, în memoriul său în replică recurentul precizând însă că nu intenționează să invoce o critică întemeiată pe încălcarea principiului proporționalității.

23 Consiliul contestă aceste argumente. Mai precis, în opinia acestuia, Tribunalul nu a considerat lipsa distanțării ca fiind un element constitutiv al criteriului (d), ci a tratat acest aspect ca fiind un element factual, ceea ce ar reieși în special din cuprinsul punctului 115 din hotărârea atacată. Or, Consiliul amintește că, exceptând cazul unei denaturări, neinvocate în speță de recurent, aprecierea faptelor și a elementelor de probă nu constituie o chestiune de drept supusă controlului Curții în procedura de recurs. Aceste considerații ar fi valabile și în privința afirmațiilor prin care recurentul intenționează să repună în discuție aprecierea anumitor elemente de fapt și de probă de către Tribunal. În această măsură, argumentele recurentului ar trebui declarate inadmisibile.

Aprecierea Curții

– *Cu privire la admisibilitate*

24 Trebuie amintit că, în temeiul articolului 256 TFUE și al articolului 58 din Statutul Curții de Justiție a Uniunii Europene, recursul se limitează la chestiuni de drept. Tribunalul este singurul competent să constate și să aprecieze faptele pertinente, precum și să aprecieze elementele de probă. Aprecierea acestor fapte și elemente de probă nu constituie, așadar, cu excepția cazului denaturării lor, o chestiune de drept supusă ca atare controlului Curții în cadrul unui recurs (Hotărârea din 4 octombrie 2024, Ferriere Nord/Comisia, C-31/23 P, EU:C:2024:851, punctul 89 și jurisprudența citată).

25 În schimb, competența de control a Curții asupra constatărilor de fapt realizate de Tribunal se întinde în special la problema dacă normele în materia sarcinii și a administrării probelor au fost respectate (Hotărârea din 29 noiembrie 2018, Bank Tejarat/Consiliul, C-248/17 P, EU:C:2018:967, punctul 37 și jurisprudența citată). În plus, Curtea este competentă, în temeiul articolului 256 TFUE, să exercite un control asupra calificării juridice a acestor fapte și asupra consecințelor juridice care au fost stabilite de Tribunal pe baza acestora (Hotărârea din 1 octombrie 2014, Consiliul/Alumina, C-393/13 P, EU:C:2014:2245, punctul 16 și jurisprudența citată).

26 În speță, în primul rând, Consiliul consideră în esență că, reproșând Tribunalului că a concluzionat că a acordat sprijin financiar factorilor de decizie ruși, în sensul criteriului (d), pentru simplul motiv al lipsei distanțării sale în raport cu politica de sprijin furnizată de Bank Rossiya acestor factori de decizie, recurentul nu își întemeiază primul motiv pe chestiuni de drept, ci urmărește să repună în discuție aprecierea factuală pe care Tribunalul a făcut-o cu privire la această lipsă a distanțării.

27 Acest motiv de inadmisibilitate nu poate fi admis. Astfel, reiese cu claritate din recurs că, printr-o asemenea critică, recurentul nu urmărește să repună în discuție constatările și aprecierile de fapt referitoare la lipsa distanțării sale în raport cu politica dusă de Bank Rossiya, ci reproșează Tribunalului că s-a mulțumit să tragă concluzia, doar pe baza acestui element, că ar fi acordat un sprijin, în sensul criteriului (d), ceea ce ține de competența de control a Curții în stadiul recursului, conform jurisprudenței amintite la punctul 25 din prezenta hotărâre.

28 În al doilea rând, Consiliul arată că recurentul caută să repună în discuție aprecierea anumitor elemente de fapt și de probă de către Tribunal, fără a invoca totuși denaturarea lor, ceea ce ar afecta primul motiv de inadmisibilitate.

29 Nici acest alt motiv de inadmisibilitate nu poate fi admis. Astfel, deși este adevărat că recurentul, în cadrul primului motiv, contestă anumite elemente de fapt, acest lucru se datorează faptului că apreciază că Tribunalul a constatat și a apreciat aceste elemente în lipsa oricărui element de probă prezentat de Consiliu. Or, critica prin care se urmărește să se reproșeze Tribunalului că a procedat la constatarea sau la aprecierea unor fapte fără a se asigura că acestea erau susținute de elemente de probă echivalează cu a solicita Curții să exercite un control asupra unei eventuale încălcări a normelor în materie de sarcină și de administrare a probei de către Tribunal, aspect pentru care Curtea este competentă în temeiul jurisprudenței amintite la punctul 25 din prezenta hotărâre.

30 Rezultă că motivele de inadmisibilitate invocate de Consiliu în ceea ce privește primul motiv trebuie respinse și că acesta din urmă este admisibil în totalitate.

– *Cu privire la fond*

31 În primul rând, în susținerea primului motiv, recurentul reproșează Tribunalului că a reținut o interpretare prea largă a criteriului (d) în măsura în care această instanță s-ar fi întemeiat, la punctele 111 și 112 din hotărârea atacată, numai pe lipsa distanțării sale în raport cu politica dusă de Bank Rossiya pentru a concluziona că Consiliul putea considera în mod valabil că acorda, prin intermediul acestei bănci, un sprijin financiar factorilor de decizie ruși responsabili de anexarea Crimeei sau de destabilizarea Ucrainei, în sensul acestui criteriu, chiar dacă o astfel de lipsă a distanțării nu ar constitui un act pozitiv și direct de susținere de o importanță cantitativă sau calitativă suficientă.

32 În această privință, trebuie arătat că recurentul interpretează în mod eronat hotărârea atacată. Astfel, Tribunalul nu a considerat o asemenea lipsă de distanțare ca fiind un element constitutiv al „sprijinului material sau financiar acordat factorilor de decizie ruși” menționat la criteriul (d).

33 Dimpotrivă, Tribunalul a indicat, la punctele 99-111 din această hotărâre, elementele de fapt și de probă care l-au determinat să considere că recurentul, prieten cu domnul Putin și al doilea cel mai mare acționar al Bank Rossiya, constituia, împreună cu alți trei dintre prietenii acestuia din urmă, blocul stabil și majoritar al asociaților acestei bănci și că era astfel un acționar foarte influent al acesteia, astfel încât nu putea ignora, la data includerii sale inițiale sau a menținerii includerii sale pe listă, că Bank Rossiya acorda sprijin financiar unor factori de decizie ruși precum domnul Putin, în sensul acestui criteriu.

34 În temeiul acestor elemente, Tribunalul a recunoscut, la punctul 114 din hotărârea atacată, fără a săvârși o eroare de drept, că, în acest caz particular care reiese, astfel cum se arată la punctul 110 din hotărârea atacată, din „împrejurările specifice ale cauzei”, existau indicii suficient de precise, de concrete și de concordante care permiteau să se stabilească faptul că, prin intermediul Bank

Rossiya, care este banca personală a înalților funcționari ai Federației Ruse, recurentul acorda sprijin financiar factorilor de decizie ruși responsabili de anexarea Crimeei și de destabilizarea Ucrainei, în sensul criteriului (d).

35 În acest context, Tribunalul a ținut seama, desigur, de lipsa distanțării recurentului în raport cu politica de finanțare dusă de Bank Rossiya. Cu toate acestea, este necesar să se considere că, prin faptul că a statuat, în ultima parte a tezei punctului 111 din hotărârea atacată, introdusă prin „pe de altă parte”, precum și la punctele 112 și 115 din aceasta, că recurentul nu s-a distanțat de politica dusă de această bancă față de factorii de decizie ruși, înainte sau după includerea sa inițială, Tribunalul, departe de a adăuga un element constitutiv la criteriul (d), a verificat în esență dacă existau elemente dezincriminatoare în favoarea recurentului.

36 În consecință, contrar criticii invocate de recurent, evocarea lipsei distanțării nu reprezintă decât unul printre alte indicii în temeiul cărora, astfel cum s-a arătat la punctul 34 din prezenta hotărâre, Tribunalul a concluzionat, fără a substitui propria motivare motivelor Consiliului, așa cum a subliniat doamna avocată generală la punctele 43 și 44 din concluzii, că măsurile restrictive al căror obiect l-a făcut recurentul cu titlu de criteriu (d) erau întemeiate.

37 În al doilea rând, în cadrul primului motiv, recurentul reproșează Tribunalului că a încălcat normele în materie de sarcină și de administrare a probelor prin faptul că nu a verificat dacă faptul că dispunea, așa cum reiese din cuprinsul punctelor 106 și 110 din hotărârea atacată, de o putere suficientă pentru a fi în măsură, împreună cu ceilalți acționari ai Bank Rossiya, să influențeze deciziile adoptate de aceasta din urmă era susținut de elemente de probă, Tribunalul argumentând prin prezumție.

38 Trebuie amintit că, în cadrul controlului legalității motivelor pe care se întemeiază decizia de includere sau de menținere a numelui unei persoane în lista persoanelor care fac obiectul unor măsuri restrictive, efectivitatea controlului jurisdicțional garantat la articolul 47 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene impune, printre altele, ca instanța Uniunii să se asigure că această decizie, care are o aplicabilitate individuală pentru persoana în cauză, să se întemeieze pe o bază factuală suficient de solidă. Aceasta presupune o verificare a faptelor invocate în expunerea de motive pe care se bazează decizia menționată, astfel încât controlul jurisdicțional să nu se limiteze la aprecierea verosimilității abstracte a motivelor invocate, ci să privească aspectul dacă acele motive – sau cel puțin unul dintre ele, considerat suficient în sine pentru susținerea actelor menționate – sunt întemeiate (Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia ș.a./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518, punctul 119, precum și Hotărârea din 19 decembrie 2018, Azarov/Consiliul, C-530/17 P, EU:C:2018:1031, punctul 22).

39 Așa cum Tribunalul a amintit și la punctele 63 și 64 din hotărârea atacată, o asemenea apreciere trebuie efectuată prin examinarea elementelor de probă nu în mod izolat, ci în contextul în care acestea se integrează, Consiliul achitându-se de sarcina probei care îi incumbă dacă prezintă în fața instanței Uniunii o serie de indicii suficient de concrete, precise și concordante care să permită stabilirea existenței unei legături suficiente între persoana căreia i s-a aplicat o măsură de înghețare a fondurilor și regimul combătut (Hotărârea din 21 aprilie 2015, Anbouba/Consiliul, C-605/13 P, EU:C:2015:248, punctele 50 și 52). În plus, în caz de contestare, autoritatea competentă a Uniunii este cea care are sarcina să demonstreze temeinicia motivelor reținute împotriva persoanei vizate, aceasta din urmă neavând obligația să facă dovada negativă a netemeiniciei acestor motive. Deși autoritatea menționată nu este obligată să prezinte instanței Uniunii toate informațiile și toate elementele de probă inerente motivelor invocate, se impune

totuși ca informațiile sau elementele pe care le prezintă să susțină motivele reținute împotriva persoanei vizate (a se vedea în acest sens Hotărârea din 18 iulie 2013, Comisia ș.a./Kadi, C-584/10 P, C-593/10 P și C-595/10 P, EU:C:2013:518, punctele 121 și 122).

40 În această privință, Tribunalul s-a întemeiat, la punctele 103-105 și 107 din hotărârea atacată, pe elemente de probă pentru a constata, la punctul 106 din această hotărâre, că recurentul, în calitate de al doilea acționar al Bank Rossiya, calificată drept bancă personală a domnului Putin și a înalților funcționari ai Federației Ruse, făcea parte dintr-un „nucleu stabil de acționari majoritari ai acestei bănci cunoscuți pentru apropierea lor de domnul Putin” și pentru legăturile lor de solidaritate cel puțin din perspectiva capitalului. La punctul 106 coroborat cu punctul 110 din hotărârea atacată, Tribunalul a considerat că, într-o astfel de configurație susținută de elementele de probă menționate anterior în special în ceea ce privește compunerea acționariatului și importanța în termeni de capital a societății în cauză, influența foarte mare a recurentului asupra procesului decizional al acestei bănci nu putea fi negată, o astfel de apreciere a faptelor fiind exceptată, așa cum s-a amintit la punctul 24 din prezenta hotărâre și ținând seama de faptul că recurentul nu invocă nicio denaturare, de la controlul Curții în cadrul unui recurs.

41 În ceea ce privește faptul că Tribunalul s-ar fi abținut să verifice dacă diferiții acționari acționau împreună și exercitau astfel în comun un control asupra procesului decizional al Bank Rossiya, este necesar să se considere că acest fapt este lipsit de relevanță în măsura în care Tribunalul a considerat în esență că, în lipsa oricărui element care să ateste o distanțare din partea sa, recurentul, având în vedere împrejurările specifice amintite la punctul 34 din prezenta hotărâre, a susținut în mod necesar decizii ale Bank Rossiya prin care urmărea să acorde sprijin financiar factorilor de decizie ruși. În orice caz, acest fapt reiese în mod implicit, dar necesar din faptul că, așa cum a arătat Tribunalul la punctele 103-106 și 111 din hotărârea atacată în raport cu mai multe elemente de probă, acționariatul majoritar al acestei bănci, compus din recurent și din alte trei persoane, era stabil și că membrii săi aveau legături de prietenie sau de solidaritate atât între ei, cât și față de domnul Putin. Prin urmare, nu se poate reproșa Tribunalului că a raționat printr-o prezumție în această privință.

42 Pe de altă parte, ținând seama de faptul că, în recursul formulat, recurentul nu contestă punctele 70-87 din hotărârea atacată, prin care Tribunalul a confirmat forța probantă a elementelor de probă pe care s-a sprijinit la punctele 99-107 din această hotărâre, trebuie înlăturată critica recurentului întemeiată pe faptul că Tribunalul ar fi încălcat normele în materie de sarcină și de administrare a probei.

43 Având în vedere considerațiile care precedă, primul motiv trebuie respins ca nefondat.

Cu privire la al doilea motiv

Argumentația părților

44 În cadrul celui de al doilea motiv, recurentul consideră că, prin faptul că a reținut existența unui sprijin în sensul criteriului (a), pentru simplul motiv al atitudinii sale pasive adoptate în privința politicii duse de Bank Rossiya în Crimeea, Tribunalul a interpretat, la punctele 118 și 120 din hotărârea atacată, noțiunea de sprijin într-un mod incompatibil cu jurisprudența amintită la punctul 117 din această hotărâre și a săvârșit astfel o eroare de drept.

45 Astfel, chiar presupunând că se poate reține din partea Bank Rossiya un comportament prin care aceasta s-ar fi făcut responsabilă de acțiuni sau de politici care compromit integritatea teritorială a Ucrainei, în sensul criteriului (a), acest raționament nu poate fi transpus ca atare recurentului pentru a-i aplica criteriul menționat. Mai exact, faptul de a include în domeniul de aplicare al acestui criteriu persoane care nu susțin printr-un act pozitiv și concret acțiunile și politicile duse nu ar permite caracterizarea unui sprijin concret și stabilirea unei legături suficiente între persoana desemnată și situația combătută. În orice caz, noțiunea de acțiune sau de activitate, în sensul jurisprudenței citate la punctul 117 din hotărârea atacată, nu ar putea include o atitudine de pasivitate sau o abținere precum cea reținută de Tribunal la punctul 120 din această hotărâre.

46 Așadar, Tribunalul ar fi validat o interpretare prea largă a criteriului (a), care nu ar permite adoptarea unor măsuri restrictive specifice și, prin urmare, proporționale și adecvate.

47 Consiliul contestă argumentele recurentului, arătând totodată că, în măsura în care acesta din urmă urmărește să repună în discuție elemente de fapt fără a invoca vreo denaturare, argumentele acestuia ar trebui, în această măsură, pentru motive identice cu cele expuse la punctul 23 din prezenta hotărâre, să fie declarate inadmisibile.

Aprecierea Curții

48 Din moment ce, așa cum rezultă din cuprinsul punctului 36 din prezenta hotărâre, dispozitivul hotărârii atacate trebuie considerat fondat în măsura în care actele în litigiu au adoptat și au menținut măsuri restrictive împotriva recurentului pentru motivul că acesta din urmă oferă sprijin financiar factorilor de decizie ruși, în sensul criteriului (d), o eroare a Tribunalului în ceea ce privește motivul referitor la susținerea de către recurent a acțiunilor sau a politicilor vizate la criteriul (a), presupunând că este dovedită, nu poate determina anularea acestui dispozitiv, astfel încât, fără a fi necesar, pe de altă parte, să se statueze cu privire la motivul de inadmisibilitate invocat de Consiliu, al doilea motiv de recurs trebuie înlăturat ca fiind inoperant (a se vedea în acest sens Hotărârea din 9 iunie 2011, Comitato „Venezia vuole vivere” ș.a./Comisia, C-71/09 P, C-73/09 P și C-76/09 P, EU:C:2011:368, punctul 65, precum și jurisprudența citată).

49 Rezultă că recursul trebuie respins în totalitate.

Cu privire la cheltuielile de judecată

50 În conformitate cu articolul 184 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, atunci când recursul nu este fondat, Curtea se pronunță asupra cheltuielilor de judecată. Articolul 138 alineatul (1) din același regulament, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 184 alineatul (1) din acesta, prevede că partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

51 Întrucât Consiliul a solicitat obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată, iar recurentul a căzut în pretenții, se impune obligarea acestuia la plata cheltuielilor de judecată.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a cincea) declară și hotărăște:

1) Respinge recursul.

2) Îl obligă pe domnul Gennady Nicolayevich Timchenko la plata cheltuielilor de judecată.

Semnături